

SAMENVATTING

Mennes, R., I. Schoonbeek, R. Pieper, B. Bieleman (2020)

Monitor ontwikkelingen coffeeshopbeleid. Meting 2018. WODC / Breuer&Intraval, Den Haag / Groningen-Rotterdam

In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft onderzoeks- en adviesbureau Breuer&Intraval de vijfde meting over 2018 verricht van de Monitor ontwikkelingen coffeeshopbeleid. Met deze meting wil het ministerie van Justitie en Veiligheid de ontwikkelingen in het coffeeshop- en softdrugstoerisme in de periode 2014 tot en met 2018 in kaart brengen, volgen en duiden.

Voor het onderzoek zijn landelijke en regionale cijfers van de politie en het Openbaar Ministerie opgevraagd en geanalyseerd. Daarnaast zijn in een steekproef van 31 gemeenten uit 11 onderzoeksregio's verspreid over heel Nederland 62 lokale experts geraadpleegd, waarvan 31 gemeenteambtenaren en 31 politiefunctionarissen. Aan de experts zijn vragen gesteld over het coffeeshopbeleid in de gemeente, coffeeshop- en softdrugstoerisme, illegale verkoop en de situatie rondom de coffeeshops. Waar mogelijk zijn de resultaten vergeleken met de resultaten van de vorige vier metingen over de jaren 2014 tot en met 2017. Daarnaast is in deze meting aan coffeeshopeigenaren en -medewerkers in de steekproefgemeenten een vergelijkbare vragenlijst voorgelegd. In totaal hebben 75 coffeeshopeigenaren of -medewerkers verdeeld over 21 steekproefgemeenten de vragenlijst ingevuld.

Softdrugsincidenten

De enigszins dalende trend in het aantal geregistreerde softdrugsincidenten, waarvan sinds 2014 sprake is, lijkt zich in 2018 voort te zetten. In de regio Zeeland-West-Brabant ligt het aantal geregistreerde softdrugsincidenten gedurende het hele jaar het hoogst. In deze regio is, samen met Oost-Nederland (grens) en Midden-Nederland, een lichte toename te zien in 2018. Het aantal softdrugsincidenten ligt voor alle vijf de onderzoeksjaren overigens lager dan het aantal geregistreerde harddrugsincidenten.

Coffeeshop- en softdrugstoerisme

In vier vijfde (24 van de 29¹) van de gemeenten waarin de experts zicht hierop hebben, is in meer of mindere mate sprake van coffeeshoptoerisme (het kopen van hasj/wiet door niet-ingezetenen in de coffeeshop). Slechts in enkele gemeenten zorgt deze vorm van toerisme voor noemenswaardige overlast. Daarnaast is in ruim een derde (11 van de 29) van de steekproefgemeenten sprake van veel coffeeshoptoerisme. Enkele van deze gemeenten trekken van zichzelf al veel toeristen die ook gebruik maken van de coffeeshops. De andere gemeenten liggen in grensregio's en handhaven het Ingezetenen criterium (I-criterium) niet actief, waardoor toeristen toegang hebben tot de shops.

¹ Voor coffeeshoptoerisme geldt dat in twee van de 31 gemeenten geen zicht is op de situatie omtrent dit fenomeen. Voor softdrugstoerisme en illegale verkoop geldt dat dit in respectievelijk 11 en twee van de 31 gemeenten het geval is.

Lokale experts hebben in beperkte mate kennis over of en in welke mate softdrugstoerisme (het kopen van softdrugs – en dus niet harddrugs – door niet-ingezetenen buiten de coffeeshop) voorkomt in hun gemeente. In twee derde (14 van de 20) van de gemeenten waarin de experts zicht hebben op het softdrugstoerisme, is volgens hen daarvan sprake. Volgens de coffeeshopeigenaren en -medewerkers die zicht hebben op het softdrugstoerisme, is in ongeveer een derde (6 van de 19) van de gemeenten sprake van softdrugstoerisme.

Situatie rondom coffeeshops

Problemen rondom coffeeshops lijken in beperkte mate voor te komen. In ruim twee derde (21 van de 31) van de steekproefgemeenten is volgens de lokale experts geen sprake van overlastgevendende voorvallen rondom coffeeshops. In de overige gemeenten komen deze voorvallen in beperkte mate voor. Problemen rond coffeeshops worden voornamelijk veroorzaakt door verkeersopstoppingen, parkeerproblemen en rondhangende personen. Het merendeel van coffeeshops (60 van de 75) neemt zelf maatregelen om overlast in de omgeving van de shop tegen te gaan. Vaak werken zij hierbij samen met andere partijen, zoals de politie, gemeente en omwonenden.

Illegale verkoop

Het aantal gemeenten waar sprake is van illegale verkoop van drugs, is volgens de lokale experts (vooral politiefunctionarissen) in het afgelopen jaar enigszins gelijk gebleven. In vrijwel alle gemeenten (25 van de 29) vindt volgens hen in meer of mindere mate illegale verkoop van drugs plaats. In een kwart (5 van de 20) van de steekproefgemeenten zeggen coffeeshopeigenaren en -medewerkers dat er illegale verkoop in de omgeving van hun coffeeshop voorkomt, terwijl dit in de overige steekproefgemeenten volgens de respondenten niet of nauwelijks in de directe omgeving van de coffeeshop zou plaatsvinden.

Conclusies

Al met al stellen we vast dat de situatie rondom coffeeshops in de 31 gemeenten beheersbaar lijkt te zijn in het onderzochte kalenderjaar 2018. Ook als naar de ontwikkelingen over de verschillende metingen (2014 tot en met 2018) wordt gekeken, hebben zich over het algemeen geen ingrijpende ontwikkelingen voorgedaan. Van alle onderzochte fenomenen is coffeeshoptoerisme de meest constante, zowel wat betreft de landelijke als de regionale ontwikkelingen. Dit 'beperkte lokale fenomeen' doet zich vaak al jaren voor in dezelfde gemeenten. Andere gemeenten krijgen juist al jaren niet of nauwelijks met dit fenomeen te maken.

De situatie met betrekking tot de illegale verkoop is zorgelijk te noemen. Er is weinig zicht op dit fenomeen en lokale experts – vooral politiefunctionarissen – die zich intensief met het onderwerp bezighouden, signaleren dat illegale verkopers inventiever lijken te worden. Zo krijgen zij signalen dat er steeds meer via het internet op bestelling wordt gewerkt. Deze mogelijke overgang naar minder zichtbare vormen van drugshandel zou kunnen leiden tot een verminderde grip op de illegale verkoop van softdrugs en een grotere vermenging met de illegale markt voor harddrugs.